

Szellemi harc

dr. Szalai András, Apológia Kutatóközpont

Témakör

Kultúra és teológia

kortárs kihívások, reakciók

Világképi háttér

bibliai, apokrif, mitológiai

Nyelvészeti adatok

héber és görög kifejezések

Krisztus győzelme

jelentősége, harcunk
egyéni és közösségként

Határkeresés

szélsőségek okai, élmények és
jelenségek okai

kulturális változás...

Felvilágosodás – Tudományos fejlődés – A természetfeletti kiszorulása az élet területeiről – Új világkép

...és a reakció

Romantikus miszticizmus – Spirit(ual)izmus – New Age
Mozgalom – Populáris ezoterika – Hollywood...

hatása a teológiára...

Természetfeletti: mítosz, folklór, naivitás...

Tudományosság: hitetlenség?

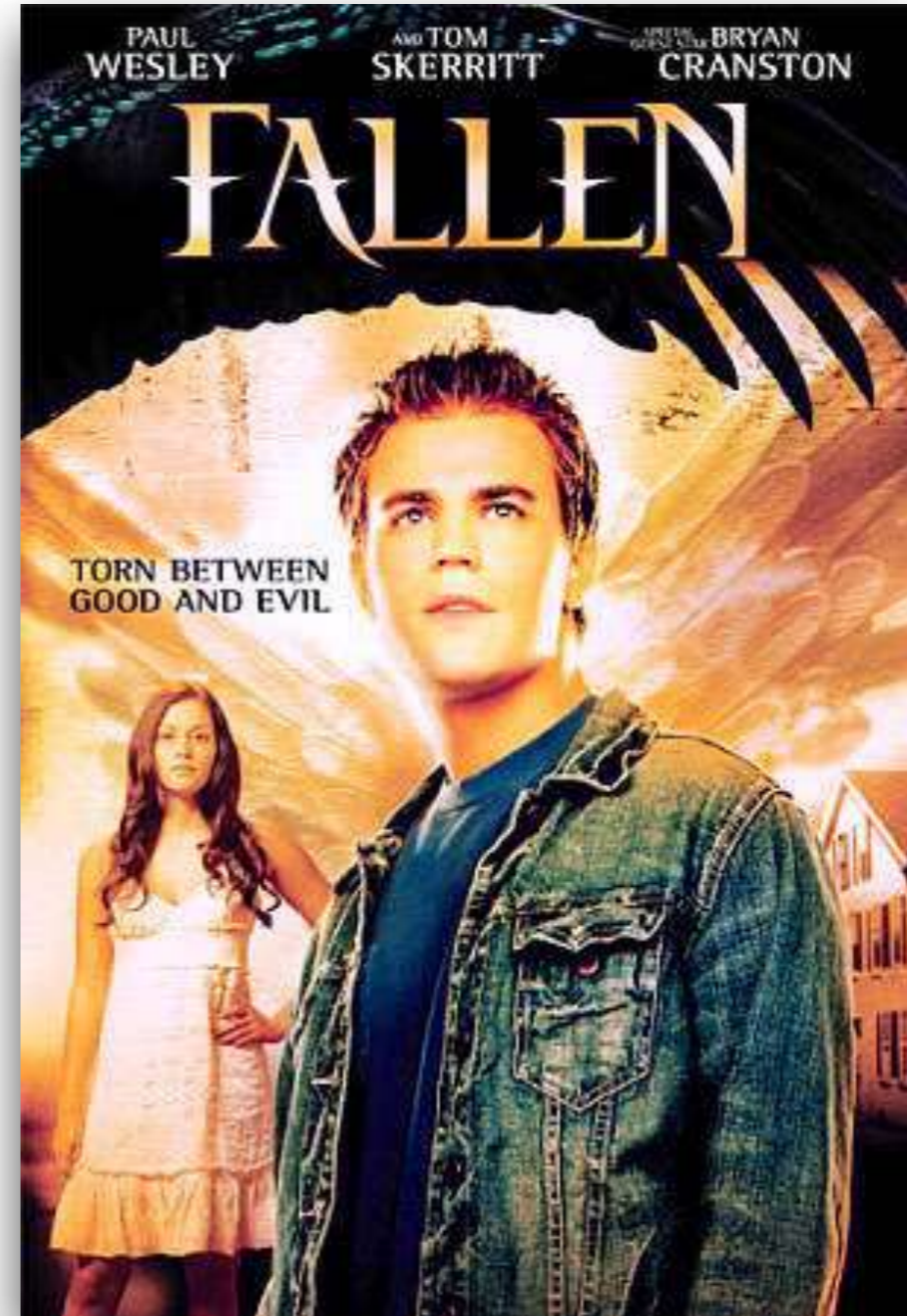

...és a reakció

Természetfeletti: kötelező és bizarr...

Karizmatikusság: esztelenség?

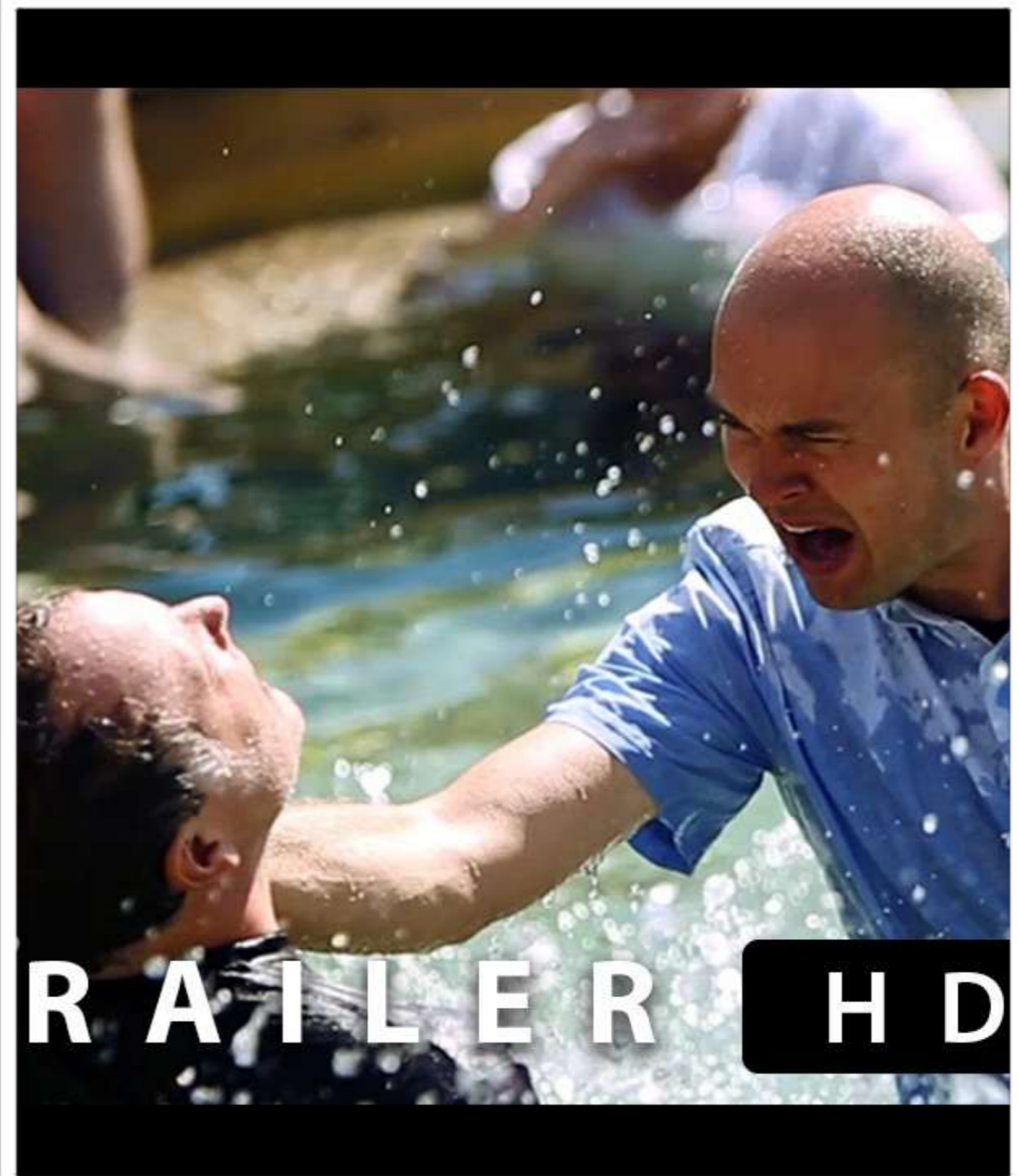
...kérdőjeleink...

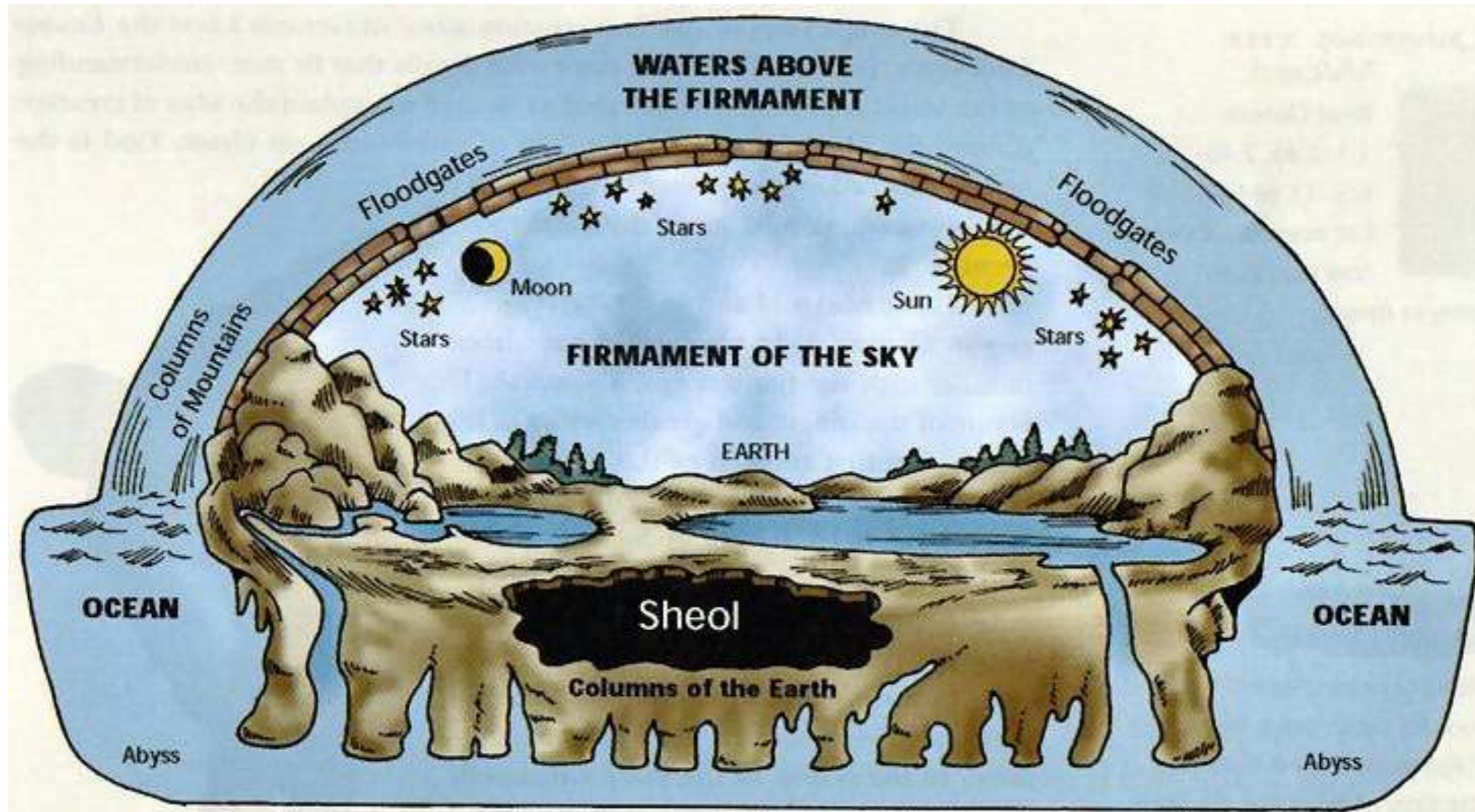

...kérdőjeleink...

...kérdőjeleink...

Világképi háttér

Láthatatlan lények – bibliai, apokrif és mitológiai források

egyetemes és sajátos

Emberi tapasztalat:

- van láthatatlan világ is
- lényei vagy jó, vagy rossz indulatúak.

Bibliai világnkép:

- Isten minden teremtője, a szellemi lények ura is, de némelyikük fellázadt, akárcsak az ember.

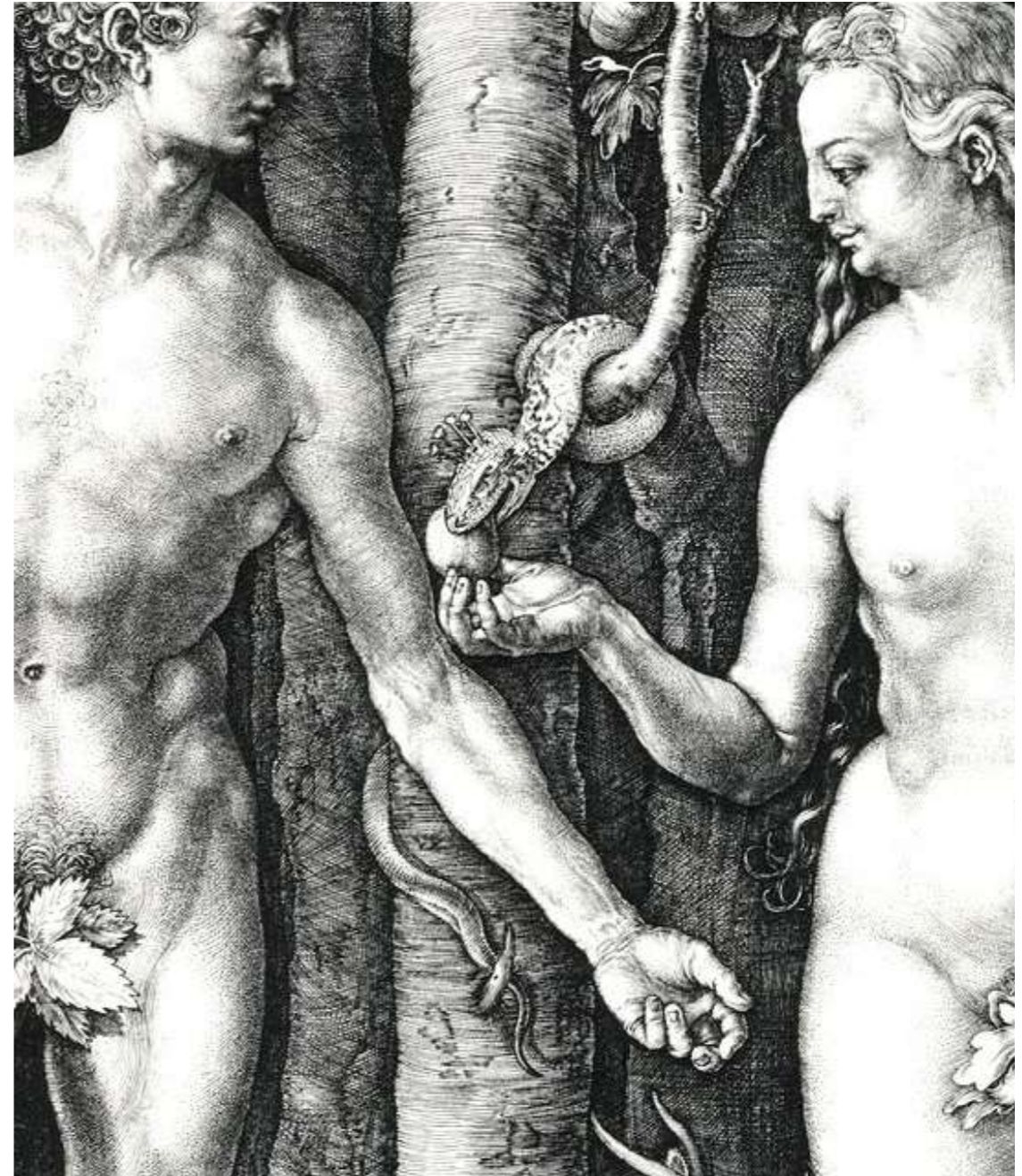

1 Móz 3 A Kertben

1Móz 3. a **kígyó** [*náhás* vö. *nahas* = varázslás] kísértése:

- Istent féltékenységgel és hazugsággal vádolta,
- az embert öntörvényűségre csábította.

A kígyó tkp. maga a **Vádló** [*h. szátán, g. diabolosz*] (Jel 12:9). Mikor lett azzá?

1 Móz 6 Az özönvíz előtt

Egyes **istenfiak** [*bné elohim*] / **angyalok** [*malakim*]

2Pt 1:4 vétkeztek – sötét mélységben (*Tartarosz*) vannak tartva az ítéletig

Júd 6-7 elhagyták lakhelyüket, nem becsülték uralmukat, idegen testre vágytak (1Móz 6:1-4) – örök sötétségben vannak tartva az ítéletig (Jel 9:1-3).

...apokrif források...

Júd idézete, 2Pt utalása:

1Énók 1:9, 6–16. fejezet

A **virrasztók / őrzők** [*irín*]
(~ angyalok Dán 4:14) megkívánták az emberek lányait. Hermón csúcsán leszálltak. Gyerekeik **óriások** lettek [ar. *nafilá* h. *nefilim* g. *gigantesz*]. Az embereknek **titkokat** tanítottak, megrontották őket (ómenek, fegyverek...).

Isten ítelt: (1) az **emberekre** özönvíz (2) az **angyalok** sötétben, láncra verve tartva a végítélet tüzéig (3) az **óriások** pusztuljanak egymás kezétől. Testetlen **szellemeik** lettek a gonosz démonok [*sédim*]. Túlélő **utódaik** (4Móz 13:33) is óriások [*nefilim, bné Anáq min ha-nefilim*] voltak, a kánaáni *cherem* fő célpontjai (Józs 11:21-22).

1 Móz 11 Bábel után

A Legfelsőbb Isten [*Él Eljón*] megvonta a **népek** határait térben, időben (ld. ApCsel 17:26), az **istenfiakra** bízta őket (5Móz 32:8 Qum *bné elohim LXX angeloí*).

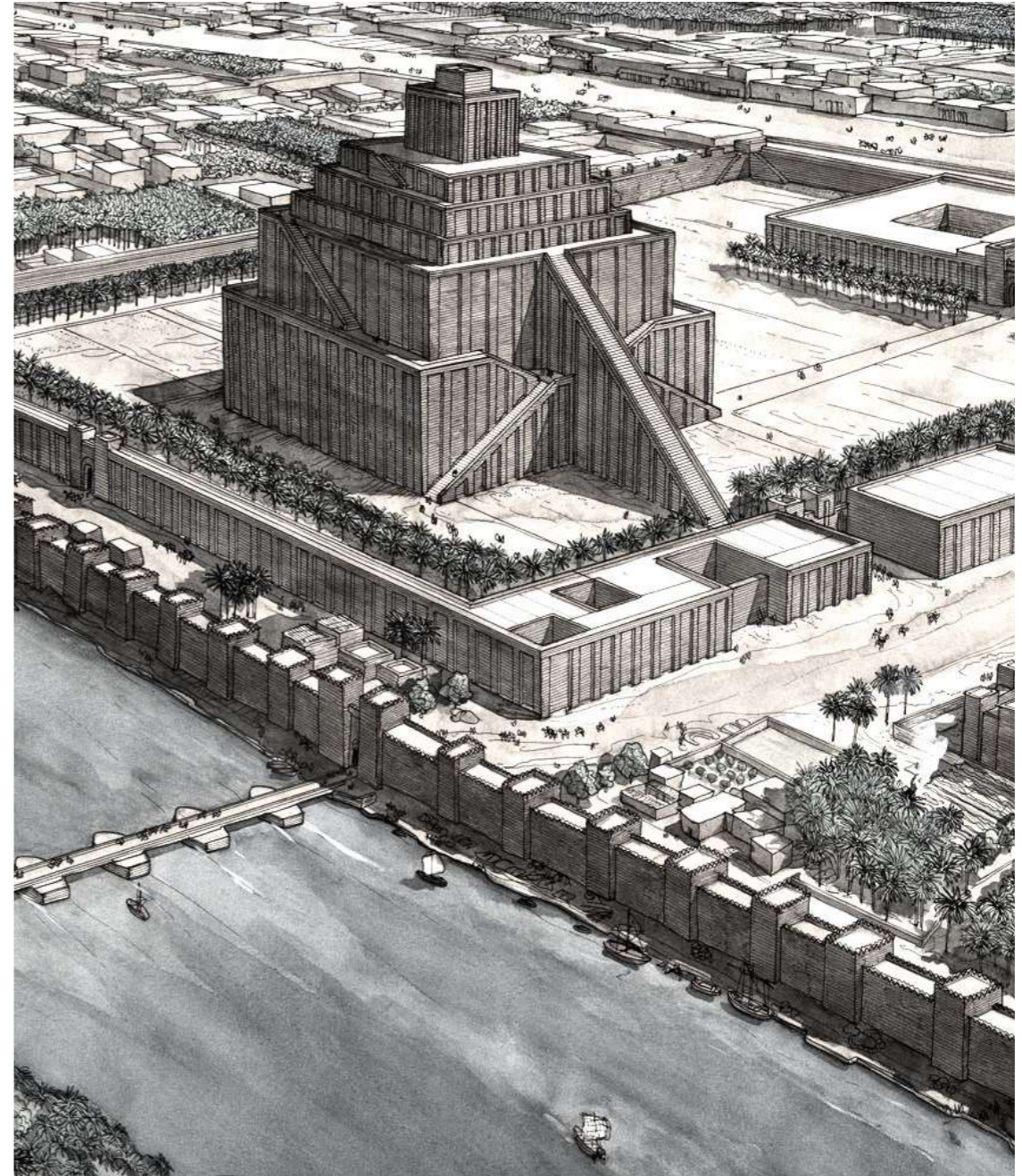
Népek, istenek, **területek**:

5Móz 4:19 Bír 11:24

1Sám 26:19 1Kir 20:23.28

2Kir 5:15.17 2Krón 6:32

Zsolt 137:4 Dán 10:13.20

Krisztus előtt

Egyes szellemi hatalmak, uralmak, trónok **a népekkel rosszul bántak.**

Nagyravágásukban egyes **királyok** révén a népekre szenvedést hoztak, pl. Egyiptom (2Móz 7), Babilon (Ézs 14), Tírusz (Ez 28)...

Isten végül a Mennyei Tanácsban **elítélte** őket (Zsolt 82).

A fogság utáni kor: a világ bajainak oka az ádámi öntörvényűség **és** az Isten uralma ellen lázadó szellemi hatalmak gonoszsága.

ÓSZ: **nincs** ördögűzés (kiv. 1Sám 16:23). A szellemi háború **láthatatlan** maradt (2Kir 6:17 Dán 10:13.20).

Várni kellett **Isten királyságára** (Lk 11:20 1Jn 3:8).

héber kifejezések 1.

Ált. fog. *él, éloah* **isten**;
tsz. *elohim* istenek/**ség**,
tkp. **túlvilági lény**

- JHVH *elohim* Jahve Isten
- *elohim* (pogány) istenek
akik démonok [*sédim*]
- bné *elohim* istenfiak,
akik angyalok [*malákim*,
ar. *irín*]

- *elohim* elhunyt lelke (1x
1Sám 28:13 LXX
theosz) ~ *refaim* árnyak

Ált. fog. szellemi lényekre,
lényegre: *rúah* tsz. *rúhót*
szellem, lélek, életerő

- *rúah ha-qódes* Szent
Lélek
- *rúah-ráá* rossz/gonosz
szellem Istentől (ld. Saul)

héber kifejezések 2.

Egész Mezopotámiában ismert, szárnyas bikaként ábrázolt, óvó-ártó, áldozatot követelő szellemek (*sédu*):

- Zsolt 106:37 *séd/im*
démon/ok, akik = pogány *elohim* (5Móz 32:17 1Kor 10:20 12:2 Zsolt 95:5 LXX)
- Ézs 34:14 *cíjjim, száirim*
pusztai vadak/szellemek;
lilith éji (női) szörny/démon

görög kifejezések 1.

Pogány tisztelet tárgya:

(1) olümposzi **istenek** [*theoi*]

(2) **daimónok** (3) héroszok

- *ho daimón* (1x Mt 8:31)

(1) istenek akaratát közve-títő (2a) a választott sorsot felügyelő szellem (2b) lelki-ismeret (3) istenség

- *to daimonion* (1) isteni lény

~ *theion* (ApCsel 17:18)

(2) gonosz szellem (ÚSZ)

- *daimoniosz* isteni; ember-feletti, csodálatos, rend-kívüli; *Daimonie andrón!* = Jeles férfiú! *Daimonié!* = Szerencsétlen!

- *daimoniósz* isteni végzés-ből, különös módon

- *daimonikosz* istenektől megszállott vki / küldött vmi

- *deiszidaimonia* istentisztelet (ApCsel 17:22 25:19)

görög kifejezések 2.

- *eudaimonia* / *kakodaimonia* szerencsés / szerencsétlen állapot
- *daimoniódész* **démoni természetű, eredetű** (Jak 3:15 vö. 1Tim 4:1)
- *daimonaó* » *daimonizomai* istentől uralként viselkedik (+/- hatás); bajokat szenved, fel van zaklatva; **démonizált** (ÚSZ)

- *daimonion ekhei* démonja van = **őrült** (Lk 7:33 Jn 8:48.52 10:20).

Az ún. **ördögűzés** egy/több *pneuma/daimonion* kiűzése [ekballó] az áldozatból, JK nevében, parancsszóval: menjen ki belőle, ne menjen bele vissza (vö. Mt 12:43-45 Mt 8:16.32 Mk 9:25 Lk 10:17-19 ApCsel 16:18)

görög kifejezések 3.

Ált. fog. **lélek/szellem** *to pneuma/ta* (isteni, emberi, angyali, démoni)

- tisztátalan szellem [*to akatharton pneuma*] Mt 12:42; ...volt neki [*ekhein...*] Lk 4:33; ...szellemmel [*en pneumatikoi...*] Mk 1:23 5:2
- *phantasma* jelenés, kísértet (Mk 6:49 Mt 14:26); *szkia* árnyék (kísértet)

magyar kifejezések

démon – RÚF Ézs 13:21
34:14; SzIT Zsolt 106:37
Lk 4:33 Jel 9:20

ördög [*diabolosz ? daimonion ?*] Tkp. a Vádló [h. szátán
= g. szatanasz, diabolosz]

megszáll (1) az Úr Lelke
[*rúah JHVH / pneuma Küriu*]

Sámsont – Bír 14:6 *cálach*
ráront, átjár LXX *kateüthünó*
irányít, vezet

Sault – 1Sám 11:6 *cálach*
LXX *ephallomai* megrohan;
16:13-14 Dávid ue. de
Sault az Úrtól küldött rossz
szellem [*rúah-ráá*] megré-
mítette [*báat*] LXX nyakon
ragadta / lélegzetét meg-
akasztotta [*pnigó*]

megszáll (2) démonizált
[*daimonizomai*] egész ÚSZ

Krisztus győzelme

Kozmikus jelentősége – A Gonosz mai lehetőségei
– Harcunk közösségként és egyénileg

kozmosz jelentősége

Krisztus és tanítványai démonűzéseik idején a Sátán lezuhant a mennyből (Lk 10:17-19 vö. Jel 12:10).

Démonai tudatában voltak eljövendő pusztulásuknak (Lk 4:34 Mt 8:29 25:41).

A **háború** eldőlt, de vannak még **csaták**.

- Krisztus **Úr** minden fölött: mennyben, földön és föld alatt (Mt 28:18 Ef 1:20-21 Fil 2:10),
- **lefegyverezte** a lázadó hatalmakat (Kol 2:15)
- mindet **végleg** le fogja győzni és el fogja törölni (1Kor 15:24-25 Jel 20:10).

kozmosz jelentősége

Isten a **népeket** visszakeresztel a lázadó hatalmak alól (Jn 11:52 Mt 28:19).

A hitre jutó életében **uralomváltás** történik (Kol 1:13 ApCsel 26:18).

A hívők **tudhatják**, mit akar, és mit tehet a Sátán/Vádló (2Kor 2:11)

Az Egyháznak a Hádész kapui sem tudnak ellenállni (Mt 16:18).

A békeesség Istene hívők lába alatt zúzza össze a Sátánt (Róm 16:20).

A hívők egy napon angyalok felett fognak ítélkezni (1Kor 6:2-3).

a Gonosz a világban

A levegőégből hatást gyakorol az engedetlenekekre (Ef 2:2 vö. 6:12).

E világ (kor) isteneként a gondolkodásukat elvakítja (2Kor 4:4).

Aki nem érti / akarja érteni az evangéliumot, azzal feledtet is (Mt 13:3.18 vö. 10-15).

Vonzza őket a néma bálványokhoz (1Kor 12:2).

Az egész föld félrevezetője (Jel 12:9).

Az utolsó időkben gonosz átverésként hamis jelekkel győz meg olyanokat, akik visszautasítják az igazság szeretetét (2Thessz 2:10)

a Vádló és az egyház

2Kor 2:10-11 A Vádló szándékai ismertek.

- Meg nem bocsátás?
- Teendő: megbocsátás!

Ef 4:27 Ne adjatok teret (lehetőséget) a Vádlónak!

- Haragtartás, hazugság, lopás, bomlasztó beszéd?

- Tendő: igazmondás, kibékülés, munka, építő hozzászólás!

Jak 3:15 Démoni természetű „bölcseesség”

- Irigység, versengés és a valóság nyílt tagadása?
- Teendő: őszinteség, szelídség, bölcseesség odafentről!

a Vádló és az egyház

Jak 4:7 Álljatok ellen a Vádlónak, és elfut.

- Versengés, harcok, önző vágyak, büszkeség és kétlelkűség?
- Teendő: engedelmesség Istennek, közeledés Istenhez, bűnbánat, alázat!

1Tim 5:15 Egyesek már a Vádló felé fordulnak.

- Fiatal özvegyek: család nélkül, lusták, fecsegnek, más dolgába avatkoznak?
- Teendő: házasság!

1Kor 7:5 Nehogy bűnre csábítson titeket a Vádló.

- Házastársak: együttlét és önuralom hiánya?
- Teendő: együttlét és megegyezés!

a Vádló és az egyház

1Tim 4:1-5 Egyesek hitehagyottá válnak.

- Odafigyelnek tévelyítő szellemekre, démonok tanaira ~ képmutató hazugokra, akik a lelkiismeretükben megvannak bélyegezve?
- Tendő: tudni kell, tilalmuk teremtés-ellenesek!

a Vádló és az egyház

Ef 6:10-20 Megerősödni, fegyverkezni, egymásért imádkozva, együtt ellenállni, helytállni, küzdeni, de

- nem emberekkel („test és vér”) szemben,
- hanem a Vádló mesterkedéseivel, gonosz és sötét kozmikus szellemi hatalmakkal szemben...

COM

COW

a Vádló és az egyház

...akik megkérdőjelezik:

- Isten megment (sisak), igazá tesz (mellvért), megbízható (pajzs), ez valóság (öv), sőt, *jó hír* (saru), az Ő írásba adott Szava szerint (kard)
- Teendő: kételyek ellen az Írást tanítani.

Határkeresés

Félreértések, szélsőségek – Mentális vagy spirituális?
– Ha valóban démoni...

félreértések

ApCsel 5:3 A Sátán is betölthet hívőt?

- Péter: Mivel töltötte be a Sátán a szívedet = Mivel vett rá a Vádló, hogy hazudj Istennek?

2Kor 11:3-4 Hívők más lelket is vehetnek?

- A közösség tűr el hamis tanítót, üzenetet, lelket.

Lk 13:16 Hívőt is megköthet a Sátán?

- Ábrahám lánya: minden bizonnyal hívő nő, de nem újjászületett hívő.

Az ÚSZ-ben **nincs példa** Krisztusban hívő, újjászületett emberek démonizáltságára, csak ilyen befolyás valós lehetőségére.

szélsőségek

Nincsenek démonok.
Démonok vannak mindenhol.

Territoriális démonok és „megkötözésük”.

„Szabadító szolgálatok”
eldémonizált érzésekből,
bűnökből, betegségekből.

Újjászületett hívőkből való
„ördögűzés” okai:

- **emberkép**: testben, lélekben lehet démon (szellemben nem)
- **kifejezések**: „megkötözött”, „megszállott”, „Jézus vére befedez”
- **szövegek** félreértése pl. ApCsel 5:3
- **élmények** (Mt 7:22)

lehetőségek

Hívőnek is lehetnek kapcsolódási problémái, komoly függései, mentális megbetegedései.

Néha nehéz határt vonni:

- spirituális jelenség?
- mentális jelenség?
- neveltetési hiányosság?
- jellembeli gyengeség?

Egyesek mindenben spirituálist akarnak látni az instant megoldás (csoda) reményében.

De általában tudhatjuk,

- mire képes ember önmagában, Isten nélkül (**Gal 5:19-21**)
- hova vezethetnek a gondolatok (**Mk 7:20-23**).

mentális vagy spirituális?

Az **agy** is szerv. Hívőnek is lehet mentális problémája.

Egyes beteg vagy módosult **mentális** állapotok vagy élmények spirituálisnak tűnhetnek.

Vallásos értelmezésük és pozitív megerősítésük veszélyes lehet, mert elmarad **a kezelés**.

A mentális probléma **nem szégyen**. Fel lehet ismerni (mentálhigiéné?), fel lehet vállalni (testvérek?), lehet segítséget kérni.

- Krisztus Úr.
- Ha az **ima** hat: szellemi támadás volt. Ha nem hat, más a probléma: **gyógyszer** kell.

valóban démoni?

Ha minden más lehetőség kizárható, és **egyértelmű** a szellemi támadás, akkor

- az **egyénért** imádkozni kell: „Urunk, szabadítsd meg őt a Gonosztól!”
- a **közösségnek** imádkoznia kell: „Urunk, szabadíts meg minket a Gonosztól!”

- Megijedni természetes, de félni nincs okunk, bátran helytállhatunk: Krisztus **Úr** (Mt 28).
- Az ellenség szidalmazása tilos (Júd 8-9).
- A **parancson** kívüli kommunikáció szükségtelen (Mk 1:25.34 Lk 4:34.41 ApCsel 16:18).

ajánlott szakirodalom

- Ókori keleti történeti chrestomatia (Osiris 2003)
- Polis és vallás (Osiris, 2003)
- Henok könyvei (PPKE, 2010)
- Angyalok az ókortól Szent Tamásig (L'Harmattan, 2011)
- Pandaemonium (Kairosz, 2003)
- International Standard Bible Encyclopedia, 2nd ed. (Eerdmans, 1986)
- Dictionary of Deities and Demons in the Bible (Brill, 1999)
- Sense and Nonsense about Angels and Demons (Zondervan, 2007)
- The Unseen Realm (Lexham, 2015)